

ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ตามการรับรู้ของครู

The Level of Students' Social Competence in Secondary Educational Service
Area Office Schools according to Teachers' Perceptions

สวภพ เทพกสิกุล^{1*}

นันทรัตน์ เจริญกุล²

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์³

Sawaphob Debkaskul

Nuntarat Charoenkul

Pruet Siribanpitak

(Received: April 24, 2025; Revised: June 5, 2025; Accepted: June 8, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1,659 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 836 โรงเรียน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นและการสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนดังกล่าว รวม 1,672 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่า ความรู้ตนเองและสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะตนเองและสังคม และคุณลักษณะตนเองและสังคม เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบย่อย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะการเป็นผู้ที่เต็มใจและยินดีในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และนักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากนักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีการปรับตัว รู้จักบทบาทหน้าที่ ซึ่งแสดงถึงระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนานักเรียนของโรงเรียนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยรวมมีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม นำไปสู่การสร้างแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งความรู้ผ่านการบูรณาการแต่ละรายวิชา เสริมทักษะผ่านกิจกรรมของโรงเรียนและปลูกฝังคุณลักษณะผ่านการสะท้อนคิดและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนต่อไป

คำสำคัญ: สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา การรับรู้ของครู

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน

^{1,2,3} คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330

Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330 Thailand.

*Corresponding Author E-mail: sawaphob_deb@hotmail.com

Abstract

This research aims to examine the level of social competence among students in secondary schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Offices in Thailand. The population and sample consisted of 1,659 schools. A stratified random sampling and simple random sampling method was used to select 836 schools. Two teachers from each school participated as respondents, totaling 1,672 informants. The research instrument was a social competence assessment scale developed for students. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that the overall level of students' social competence was high. Among the three major components, self and social knowledge had the highest mean score, followed by self and social skills, and self and social attributes. In terms of sub-components, students demonstrated the highest mean in the attribute of willingness and enthusiasm to help others and society, whereas the lowest mean was found in the students' understanding of emotions and feelings. The results suggest that most secondary school students possess strong interpersonal skills, adaptability, and a clear understanding of their social roles. These findings reflect the effectiveness of the educational management and student development processes in these schools, which align with the Ministry of Education's policies in enhancing students' social competence.

Keywords: Social Competence, Secondary Schools' Students, Teachers' Perceptions

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนำไปสู่การพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อีกทั้งความเจริญทางด้านวัตถุที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางด้านคุณธรรม และจริยธรรมในจิตใจมนุษย์ ส่งผลต่อการเอารัดเอาเปรียบและปราศจากการพึ่งพาอาศัยและการไม่เคารพซึ่งกันและกันในสังคม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ในทุกด้าน เช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และระบบฮาร์ดแวร์ที่รองรับการทำงานได้หลากหลายรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลให้มนุษย์กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองและไม่จำเป็นต้องเข้าถึงกิจกรรมทางสังคมมากเท่าที่ควร โดยปัญหาดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นต่อความบกพร่องทางสมรรถนะทางสังคมในตัวบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศต่อไปในอนาคต (Flogie et al., 2019)

ทั้งนี้ด้านการศึกษาในปัจจุบันที่โรงเรียนยังคงมุ่งเน้นในผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเพื่อการแข่งขัน การเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงตามค่านิยมในปัจจุบัน จนส่งผลต่อการละเลยถึงกิจกรรมการพัฒนาทางพฤติกรรมของเยาวชนที่เสริมสร้างทักษะและสมรรถนะทางสังคมอย่างเหมาะสม อีกทั้งผลวิจัยทางการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่พึงประสงค์ถึงความต้องการให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ทางสังคม

(เสกข์ วงศ์พิพันธ์, 2563) อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าของชาติ โดยต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะพัฒนาให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวเติบโตไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความเข้าใจและตระหนักรู้ในความสำคัญของการปรับตัว เข้าใจและรับรู้ต่อองค์ประกอบที่ดีต่อการพัฒนาสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) อีกทั้งวิจัยที่ระบุถึงสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโดยรวมที่เปลี่ยนแปลงตามค่านิยมท้องถิ่นและความแตกต่างทางวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค รวมถึงการพัฒนาทักษะของนักเรียนในอนาคตจำเป็นต้องพิจารณาถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมเพื่อส่งผลต่อการแสดงออกต่อกันอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ มีการปรับตัวเข้าหากัน เพื่อดำเนินกิจกรรมและนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน แต่ทว่าปัจจุบันความไม่เข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาเป็นการแสดงออกอย่างไม่สร้างสรรค์อันเกิดมาจากการขาดทักษะทางสังคมการไม่เข้าใจผู้อื่น จึงเป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม ที่เริ่มตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษาทุกระดับชั้น (ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์ และคณะ, 2565)

สมรรถนะทางสังคม (Social Competence) ซึ่งหมายถึง ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะนำไปสู่การประพฤติตนต่อผู้อื่นและสังคมอย่างสร้างสรรค์ และการปรับตัวต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพต่อชุมชนและประเทศของตน โดยสามารถบูรณาการความรู้ นำไปสู่การสร้างทักษะ และปลูกฝังเป็นคุณลักษณะที่ดี (Zhukova, 2018; Zwaans et al., 2008) แต่ถ้าบุคคลที่ขาดทักษะด้านสมรรถนะทางสังคมนั้น ส่งผลต่อการขาดทักษะการรับรู้และการเข้าใจผู้อื่นนำไปสู่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อบุคคลอื่น (Shaffer, 2000)

อีกทั้ง งานวิจัยที่กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาที่ควรส่งเสริมทักษะทางสังคมต้องมีการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสนับสนุนนักเรียนในการพัฒนาทักษะนี้ ถ้ามีความเข้าใจไม่เพียงพอหรือชุมชนไม่ได้รับการเชื่อมโยงเข้ากับโรงเรียนอาจทำให้ไม่มีการสนับสนุนที่เพียงพอสำหรับนักเรียน ในการพัฒนาให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการปรับตัวให้เข้าสู่สังคม และมีความสามารถทางสังคมที่สนับสนุนต่อทักษะทางอาชีพต่อไปได้ รวมถึงครูไม่มีแบบแผนการจัดการศึกษาเพียงพอในการสนับสนุนนักเรียนในด้านนี้ (อัจฉรา นิยมภา, 2564) ทั้งนี้ นักเรียนในระดับมัศึกษานับว่าเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการก้าวผ่านจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่ต้องมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีอารมณ์รุนแรงและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งการถูกปลูกฝังจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันส่งผลต่อการแสดงออกทางสังคมโดยไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมเท่าที่ควร (ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์ และคณะ, 2565) อีกทั้งประเด็นปัญหาด้านการปรับตัวทางสังคมส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ยังคงเป็นประเด็นที่มีการศึกษาวิจัยต่อเนื่องในปัจจุบัน (ชญาธิษฐ์ สุระเสนา, 2559) โรงเรียนจึงเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนสำคัญ ที่ไม่ใช่ว่าการพัฒนาเฉพาะด้านความรู้ความเข้าใจเท่านั้น แต่ต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน (นิสิต น้อมศาสน์, 2553)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้มีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนในสถานศึกษาของตนเองเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

1. สมรรถนะทางสังคม (Social Competence)

นักวิชาการทางการศึกษาได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสามารถในการดำรงชีวิต (Arnold & Lindner-Müller, 2012) การปรับตัวต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการประพุดิตตนให้เหมาะสมต่อการเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพต่อชุมชนและประเทศของตน โดยนักเรียนสามารถบูรณาการทักษะและความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเข้ากับการตัดสินใจในการกระทำและแสดงออกทางสังคมผ่านวิจาร์ณญาณและการตัดสินใจที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึง Del Prette and Prette (2021) ให้นิยามของ สมรรถนะทางสังคมว่าเป็นโครงสร้างเชิงประเมินทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (ความคิด ความรู้สึก และการกระทำ) ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ตรงกับเป้าหมายของบุคคลและความต้องการของสถานการณ์และวัฒนธรรม ให้ผลลัพธ์เชิงบวกตามจริยธรรมทางสังคม

กล่าวสรุปได้ว่า สมรรถนะทางสังคม คือ ความสามารถในการเข้าใจตนเองและผู้อื่นในมิติของความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และการปรับตัวในบริบทสังคมที่หลากหลายอย่างเหมาะสม สะท้อนผ่านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เช่น การควบคุมตนเอง การสื่อสาร การสร้างสัมพันธ์ ความเห็นอกเห็นใจ และการมีส่วนร่วมในสังคม (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL], 2021; Del Prette & Prette, 2021; Western Australian Department of Education, 2018)

2. สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน

ปัจจุบันมีงานวิจัยหลากหลายที่ระบุถึงการเผชิญกับความท้าทายด้านพัฒนาการหลายด้านของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีนักวิชาการกล่าวถึง สมรรถนะทางสังคมช่วยให้นักเรียนดังกล่าวเข้าใจตนเอง รับผิดชอบต่อการกระทำ มีทักษะการตัดสินใจและการปฏิสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลต่อความสำเร็จทางการเรียน ความสัมพันธ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมในโรงเรียน (Devi & Jyoti, 2022) โดยองค์ประกอบของการสร้างสมรรถนะทางสังคมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนควรมีดังนี้ (Zhukova, 2018; Zwaans et al., 2008)

1) ความรู้ (Knowledge) คือ พื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจ ในปรากฏการณ์ทางสังคม กฎหมาย และความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการปลูกฝังทางทัศนคติและค่านิยมที่ดีของแต่ละบุคคลต่อสังคม รวมไปถึงความรู้ละเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึก รวมไปถึงความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาและปรับตัวสู่สังคมภายนอก

2) ทักษะ (Skills) คือ แนวทางในการดำเนินการเฉพาะบุคคลบนพื้นฐานของความรู้ที่ได้รับก่อนหน้านี้ ทำให้มีโอกาสที่จะสะท้อนการกระทำที่พัฒนาสังคม ได้แก่ ทักษะการควบคุมตนเอง (Self-Regulation

Skill) ทักษะในการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking Skill) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Skill)

3) คุณลักษณะ (Attribute) คือ สิ่งที่ยังบอกถึงเจตคติทางคุณธรรมและจริยธรรมบนพื้นฐานของความรู้และทักษะที่ได้รับ เป็นตัวบ่งชี้ถึงวุฒิภาวะทางศีลธรรมของบุคคลในการใช้ชีวิตในสังคม ได้แก่ ผู้มีตัวตนในเชิงบวก (Positive Self-Identity) ความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น (Respect for one's own and other) ความรับผิดชอบต่อการกระทำตนเองและผู้อื่น (Taking Responsibility) และความยินดีช่วยเหลือผู้อื่น (Willing to help other)

3. แนวทางการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมสมรรถนะทางสังคม

การศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมสมรรถนะทางสังคม จากผลการวิจัยที่ระบุปัจจัยส่งผลต่อสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนในทุกระดับชั้นจากมุมมองของครู โดยมีผลการวิจัยได้ระบุถึงประเด็นสำคัญในการศึกษาสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน โดยระบุถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งส่งผลต่อทักษะการปรับตัว การเข้าใจผู้อื่น และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์เมื่อเผชิญต่อปัญหาและความขัดแย้ง ดังนั้นการส่งเสริมสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโดยรวมควรคำนึงถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เหมาะสมต่อการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนต่อไป (Priti & Rani, 2018) โดยตัวอย่างแนวทางดังกล่าวมีดังนี้ (Zhukova, 2018)

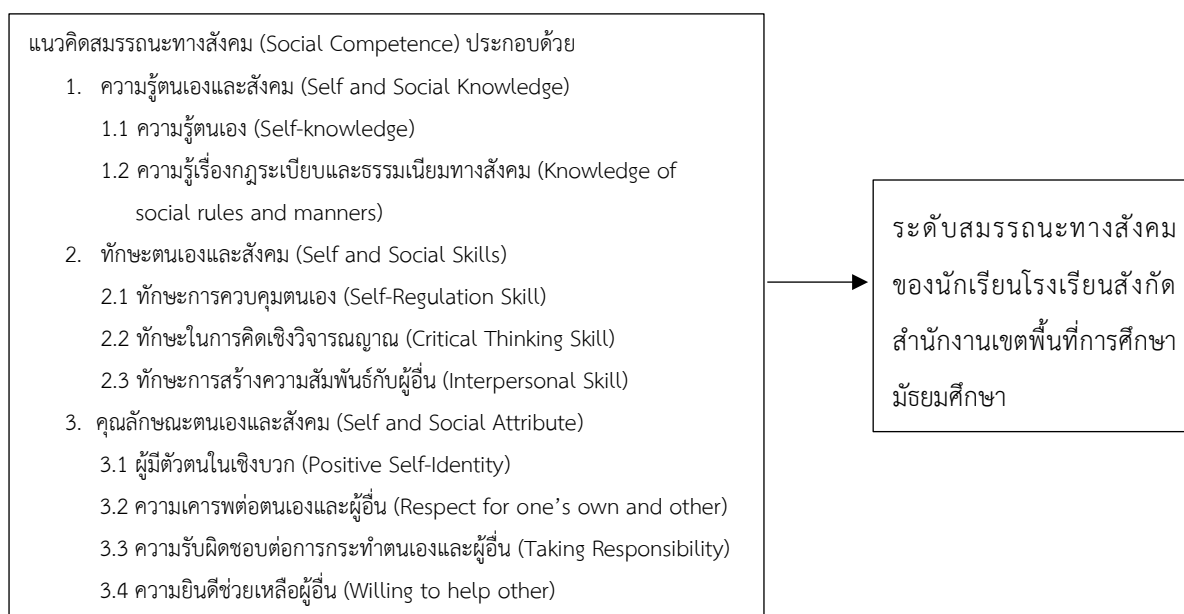
3.1 การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูบูรณาการสมรรถนะทางสังคมในหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านบริบทจริง และใช้ทักษะทางสังคมในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

3.2 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของครูที่ครอบคลุม, กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ฝึกทักษะทางสังคม

3.3 การพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม โดยส่งเสริมให้ครูสามารถประเมินผลนักเรียนที่สอดคล้องกับทักษะทางสังคมได้

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

1. สมรรถนะทางสังคม (Social Competence) หมายถึง ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะนำไปสู่การประพัตินต่อผู้อื่นและสังคมอย่างสร้างสรรค์ และการปรับตัวต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยสามารถบูรณาการความรู้ นำไปสู่การสร้างทักษะ และปลูกฝังเป็นคุณลักษณะที่ดี

2. ความรู้ทางตนเองและสังคม (Self and Social Knowledge) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในตนเองและปรากฏการณ์ทางสังคม กฎหมาย และความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคม ประกอบไปด้วย

2.1 ความรู้ตนเอง (Self knowledge) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของตนเองที่ส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ ประเมินตนเอง และกำกับความรู้สึกตนเองได้

2.2 ความรู้เรื่องกฎระเบียบและธรรมเนียมทางสังคม (Knowledge of Social Rules and Manners) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในบรรทัดฐานและความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อนักเรียน

3. ทักษะทางตนเองและสังคม (Self and Social Skills) หมายถึง ความสามารถบนพื้นฐานความรู้ในระดับตนเองและสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้อื่นและสมาชิกในสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย

3.1 ทักษะการควบคุมตนเอง (Self-Regulation Skill) หมายถึง คือความสามารถในการเข้าใจและจัดการพฤติกรรมและปฏิกิริยาของตนเองต่อความรู้สึกและสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว

3.2 ทักษะในการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking Skill) หมายถึง การพิจารณาเหตุการณ์หรือเรื่องราวโดยใช้เหตุและผล รวมทั้งการเชื่อมโยง วิเคราะห์ แสวงหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบที่สมเหตุสมผล

3.3 ทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Skill) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติต่อผู้อื่นและสมาชิกในสังคมด้วยความเข้าใจถึงความแตกต่างทางภูมิหลังทางสังคม ผ่านการแสดงออก

4. คุณลักษณะทางตนเองและสังคม (Self and Social Attribute) หมายถึง หมายถึง สิ่งที่ยังบอกถึงเจตคติทางคุณธรรมและจริยธรรมบนพื้นฐานของความรู้และทักษะที่ได้รับ ซึ่งประกอบไปด้วย

4.1 การมีตัวตนในเชิงบวก (Positive Self-Identity) หมายถึง คุณลักษณะของตนเองที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเองต่อการยอมรับทัศนคติและพฤติกรรมเชิงบวก และสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์และพฤติกรรมเสี่ยงได้

4.2 ความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น (Respect for one's own and other) หมายถึง คุณลักษณะของตนเองถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การตัดสินใจ และการดำเนินชีวิต โดยส่งผลต่อการปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

4.3 ความรับผิดชอบต่อการกระทำตนเองและผู้อื่น (Taking Responsibility) หมายถึง การยอมรับและยินยอมที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำ การตัดสินใจ และผลลัพธ์ของตนเอง

4.4 ความยินดีช่วยเหลือผู้อื่น (Willing to help other) หมายถึง ผู้ที่เต็มใจและยินดีในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ผ่านการรับฟังอย่างตั้งใจและให้ความช่วยเหลือ

5. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

6. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

7. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการศึกษา ณ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 1,659 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 836 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการศึกษา ณ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนละ 2 คน รวม 1,672 คน จากโรงเรียนจำนวน 836 โรงเรียน โดยแบ่งตามภูมิภาคและทางโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ การแจกแจงกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาตามภูมิภาคได้ดังนี้

ตารางที่ 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พิจารณาตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	รวม
ประชากร (โรงเรียน)	202	855	728	300	2,085
กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	134	273	258	171	836

หมายเหตุ ข้อมูลจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2567)

3. เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน โดยครูเป็นผู้ประเมินนักเรียนในภาพรวม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนในภาพรวม จำนวน 9 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 ศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน จากเอกสาร หนังสือ บทความวิจัย บทความทางวิชาการ และจัดทำประเด็นข้อคำถามตามกรอบแนวคิด

4.2 นำเครื่องมือเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา คำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิค IOC เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งพบว่าแบบประเมินระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนมีค่าความตรงด้านเนื้อหาในแต่ละข้อระหว่าง

0.60 - 1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะถึงการเน้นคำสำคัญในข้อคำถามและ ยกกรณีตัวอย่างประกอบ เช่น นักเรียนมีคุณลักษณะการเป็นผู้ที่เต็มใจและยินดีในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และสังคม ได้แก่ นักเรียนยินดีช่วยอาจารย์จัดเตรียมสื่อการสอนโดยอาจารย์ไม่ร้องขอและปฏิบัติสม่ำเสมอ จนเป็นลักษณะประจำตัว และนำแบบวัดระดับดังกล่าว ยื่นขอรับรองเครื่องมือการวิจัยต่อคณะกรรมการ พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบันชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อแบบวัดระดับและแบบสอบถามได้รับอนุมัติแล้ว จึงดำเนินการนำแบบวัดระดับ และแบบสอบถามไปพัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือในขั้นต่อไป

4.3 นำแบบประเมินระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนไปทดลองใช้ในสถานศึกษาที่มีการจัด การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่วิเคราะห์ ค่าความเที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยวิธีของครอนบาค ซึ่งพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.941 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในแต่ละภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมี การตอบกลับจำนวน 1,290 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.15 จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยวัดค่าสถิติ ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตรคำนวณค่าพิสัยตามช่วงชั้น ดังนี้ (Best, 1977)

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

4.21 - 5.00 หมายถึง สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล		รวม	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง	ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ	344	26.7
	ครูผู้สอน	688	53.3
	ครูประจำชั้น	172	13.3
	อื่น ๆ	86	6.7
ประสบการณ์ในการ ทำงานในตำแหน่ง ปัจจุบัน	น้อยกว่า 2 ปี	243	18.84
	2-5 ปี	431	33.41
	6-10 ปี	186	14.42
	มากกว่า 10 ปี	430	33.33
เพศ	ชาย	430	33.30
	หญิง	860	66.70
อายุ	ต่ำกว่า 31	259	20.08
	31-40 ปี	344	26.67
	41-50 ปี	362	28.06
	51 ปี ขึ้นไป	325	25.19
ระดับการศึกษาสูงสุด	ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	561	43.50
	ปริญญาโท	688	53.30
	ปริญญาเอก	41	3.20
กลุ่มสาระการเรียนรู้	คณิตศาสตร์	94	7.29
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.	120	9.30
	ภาษาไทย	378	29.30
	ภาษาต่างประเทศ	215	16.67
	สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	160	12.40
	ศิลปะ	147	11.40
	สุขศึกษาและพลศึกษา	69	5.35
	การงานอาชีพ	107	8.29

จากตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบประเมินระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน พบว่า ครูผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพดังนี้ ตำแหน่งครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 53.3 มีประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งปัจจุบัน 2 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.41 เพศหญิง ร้อยละ 66.7 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.06 ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 53.3 โดยครูผู้สอนส่วนใหญ่ สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 29.30

ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ตามการรับรู้ของครู แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน ภาพรวม

สมรรถนะทางสังคมของนักเรียน (ภาพรวมทั้งหมด)	ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน ตามการรับรู้ของครูในภาพรวม		
	M	SD	ลำดับ
1. นักเรียนมีความรู้ทางตนเองและสังคม (Self and Social Knowledge)	3.677	0.603	3
1.1 นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของตนเองที่ส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ ประเมินตนเอง และกำกับความรู้สึกตนเองได้	3.635	0.634	2
1.2 นักเรียนเข้าใจถึงความรู้และความเข้าใจในบรรทัดฐานและความคาดหวังทางสังคมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ในสังคม	3.720	0.572	1
2.นักเรียนมีทักษะทางตนเองและสังคม (Self and Social Skills)	3.764	0.687	2
2.1 นักเรียนเข้าใจและจัดการพฤติกรรมและปฏิกิริยาของตนเองต่อความรู้สึกและสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว โดยมีการตระหนักรู้ในสิ่งที่สังคมต้องการ ปรับความรู้สึกและความคิด	3.663	0.757	3
2.2 นักเรียนพิจารณาเหตุการณ์หรือเรื่องราวโดยใช้เหตุและผล รวมทั้งการเชื่อมโยง วิเคราะห์ แสวงหาแนวทางต่างๆ เพื่อหาคำตอบที่สมเหตุสมผล	3.847	0.735	1
2.3 นักเรียนสามารถปฏิบัติต่อผู้อื่นและสมาชิกในสังคมด้วยความเข้าใจถึงความแตกต่างทางภูมิหลังทางสังคม	3.783	0.569	2
3.นักเรียนมีคุณลักษณะทางตนเองและสังคม (Self and Social Attribute)	3.971	0.560	1
3.1 นักเรียนมีคุณลักษณะของตนเองที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเองต่อการยอมรับทัศนคติและพฤติกรรมเชิงบวก และสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์และพฤติกรรมเสี่ยงได้	3.894	0.633	3
3.2 นักเรียนมีคุณลักษณะของตนเองถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การตัดสินใจ และการดำเนินชีวิต โดยส่งผลต่อการปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างดีและทราบถึงผลลัพธ์ที่ผู้อื่นจะปฏิบัติได้ตอบอย่างดีเช่นกัน	3.950	0.607	2
3.3 นักเรียนเป็นผู้ยอมรับและยินยอมที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำ การตัดสินใจ และผลลัพธ์ของตนเอง	3.877	0.529	4
3.4 นักเรียนมีคุณลักษณะการเป็นผู้ที่เต็มใจและยินดีในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ผ่านการรับฟังอย่างตั้งใจและให้ความช่วยเหลือ	4.162	0.470	1
ค่าเฉลี่ยรวม	3.804	0.617	

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามการรับรู้ของครูในภาพรวม องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย พบว่า

1. ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 3.804$, $SD = 0.617$) สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะทางสังคม ส่งผลให้นักเรียนโดยรวมสามารถปรับตัว และมีความรู้ความเข้าใจในการแสดงออกต่อสังคมอย่างสร้างสรรค์

2. เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะทางตนเองและสังคม (Self and Social Attribute) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M = 3.971$, $SD = 0.560$) รองลงมา คือ นักเรียนมีทักษะทางตนเองและสังคม (Self and Social Skills) ($M = 3.764$, $SD = 0.687$) ส่วนความรู้ทางตนเองและสังคม (Self and Social Knowledge) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M = 3.677$, $SD = 0.603$) สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนโดยรวมได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีมุมมองและแสดงออกต่อสังคมอย่างสร้างสรรค์ แต่ยังไม่เข้าใจว่าค่านิยมของสังคมที่แท้จริงเป็นอย่างไร รวมถึงการยังไม่รู้จักและเข้าใจตนเองมากเท่าที่ควร

3. เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบย่อย พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะการเป็นผู้ที่เต็มใจและยินดีในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ผ่านการรับฟังอย่างตั้งใจและให้ความช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M = 4.162$, $SD = 0.470$) รองลงมา คือ นักเรียนพิจารณาเหตุการณ์หรือเรื่องราวโดยใช้เหตุและผล รวมทั้งการเชื่อมโยง วิเคราะห์ แสวงหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบที่สมเหตุสมผล ($M = 3.847$, $SD = 0.735$) นักเรียนเข้าใจถึงความรู้และความเข้าใจในบรรทัดฐานและความคาดหวังทางสังคมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ในสังคม ($M = 3.720$, $SD = 0.572$) และ นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึก และความต้องการของตนเองที่ส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ ประเมินตนเอง และกำกับความรู้สึกตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M = 3.635$, $SD = 0.634$) สะท้อนให้เห็นว่า แม้นักเรียนจะสามารถวิเคราะห์และจำแนกถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แล้ว แต่ความเข้าใจอารมณ์และต้องการกำกับตนเองไม่ให้ประพฤติดุติกรรมไม่เหมาะสมออกไปยังคงเป็นประเด็นที่ต้องศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายในประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการปรับตัว เข้าสังคม และสื่อสารอย่างเหมาะสม ซึ่งแสดงว่าระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนานักเรียนของโรงเรียนโดยรวมมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ที่ระบุถึง นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ มีทักษะชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ ส่งเสริมความหลากหลาย และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2. ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลัก พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะทางตนเองและสังคม (Self and Social Attribute) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองทั้งด้านบุคลิกภาพ และการปรับตัวในสังคมได้ดี โดยโรงเรียนมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียน สอดคล้องกับชนันพร วานิชสวัสดิ์ และ สาลินี มีเจริญ (2565) ที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น และดำรงตนอยู่บนคุณธรรม เป็นแนวทางหลักของการบริหารวิชาการสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทั้งความรู้ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

3. ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบย่อย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนมีคุณลักษณะการเป็นผู้ที่เต็มใจและยินดีในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ผ่านการรับฟังอย่างตั้งใจและให้ความช่วยเหลือ สะท้อนให้เห็นถึงการปลูกฝังคุณลักษณะ “จิตสาธารณะ (Public Mind)” และ “ความเมตตา กรุณา” ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) สอดคล้อง พิภพธรอนันต์ เทพพิทักษ์ และ พณสรค์ งามศิริจิตร (2566) ที่กล่าวถึงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และสังคมให้ควบคู่กัน ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการมีมุมมองอย่างสร้างสรรค์ต่อสิ่งรอบตัว

4. สำหรับองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึก และความต้องการของตนเองที่ส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ ประเมินตนเอง และกำกับความรู้สึกตนเองได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนอาจยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอในการเรียนรู้และสะท้อนอารมณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของ “ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence – EI)” โดยเฉพาะด้าน การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) และ การควบคุมตนเอง (Self-regulation) สอดคล้องกับ ชญานิษฐ์ สุระเสนา (2559) กล่าวถึงวัฒนธรรมการศึกษาไทยยังเน้นการวัดผลด้านวิชาการเป็นหลัก ทำให้การเรียนรู้ด้านอารมณ์ การเข้าใจตนเอง การรับมือกับความเครียด ยังถูกละเลย ขาดการบูรณาการเรื่องอารมณ์ในบทเรียน การเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ อาจยังไม่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริงของนักเรียน

ทั้งนี้การศึกษาถึงระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนดังกล่าว ยังคงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับสมรรถนะทางสังคมที่สูงและต่ำ นำไปสู่การพัฒนาแนวทางจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างทักษะทางสังคมแต่ละภูมิภาค

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้ทักษะทางสังคม ความสามารถในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สังคมได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะและความสามารถที่จำเป็นในศตวรรษหน้า ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ครูหรือนักเรียนถึงกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาต่อไป

2. ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบหลักนั้นคือ นักเรียนมีความรู้ทางตนเองและสังคม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังคงไม่ครอบคลุมถึงการเชื่อมโยงองค์ความรู้และค่านิยมทางสังคมที่ร่วมสมัยและเป็นปัจจุบัน จึงอาจส่งผลให้นักเรียนไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความรู้ทางสังคมที่เป็นประโยชน์มากเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรมีงานวิจัยเชิงปฏิบัติการหรืองานวิจัยที่ส่งเสริมการสร้างแนวทางการบูรณาการเนื้อหาประเด็นทางสังคมในปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสมรรถนะทางสังคมในประเด็นการสร้างความรู้ทางสังคมและเชื่อมโยงกับทักษะการแก้ปัญหาต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้

แนวทางในการพัฒนาระดับสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้จากสังคมรอบตัว รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนและตีความตามความเข้าใจของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการปลูกฝังให้นักเรียนมีความเข้าใจสังคมอย่างมีวิจารณญาณที่ถูกต้อง จำเป็นต้องบ่มเพาะและส่งเสริมหลักการคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมของโรงเรียนทุกรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชญาธิษฐ์ สุระเสนา. (2559). ผลการให้การปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมต่อการมีวินัย ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 14(1), 76-90.
- ชนันพร วานิชสวัสดิ์ และ สาลินี มีเจริญ. (2565). การศึกษาการบริหารและแนวทางการพัฒนาการบริหารความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(5), 104-118.
- นิสิต น้อมศาสน์. (2553). *การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ที่เรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แบบโครงงานกับแบบร่วมมือ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
http://etheses.aru.ac.th/PDF/125532410_01.PDF
- ปวิญญาพัฒน์ วรพันธ์, ชัยรัตน์ ไตศิลา, และ อัญชลี สุขในสิทธิ์. (2565). แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(2), 283-297.
- พิภักธรอนันต์ เทพพิทักษ์ และ พณสรณ์ งามศิริจิตร. (2566). การดูแลเสริมสร้างพัฒนาทักษะความมั่นคงทางอารมณ์และสังคมของ ผู้มีความฉลาดเป็นเลิศทางปัญญา. *Journal of Inclusive and Innovative Education*, 7(3), 135-149.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2567, 21 ตุลาคม). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา (MIS)*.
<http://mis.moe.go.th/>
- เสกข์ วงศ์พิพันธ์. (2563). การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มจร*, 9(2), 107-118.

- อัจฉรา นิยมภา. (2564). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่สู่คุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*, 14(2), 178-195.
- Arnold, K. H., & Lindner-Müller, C. (2012). Assessment and development of social competence: introduction to the special issue. *Journal for educational research online*, 4(1), 7-19.
- Best, J. (1977). *Research in Education*. Prentice Hall.
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL]. (2021). *SEL: What are the core competence areas and where are they promoted?*. <https://casel.org/sel-framework/>
- Del Prette, Zilda A. P., & Del Prette, A. (2021). *Social Competence and Social Skills: A Theoretical and Practical Guide*. Springer.
- Devi, S., & Jyoti, M. (2022). A Study of Social Competency of Secondary School Student in Relation to Social Skill. *International Journal of Indian Psychology*, 10(3), 1402-1406.
- Flogie A., Aberšek B., & Pesek, I. (2019). The impact of innovative learning environments on social competences of youth. *Research in Learning Technology*, 27, 1-14. <https://doi.org/10.25304/rlt.v27.2214>
- Priti, & Rani, R. (2018). Social Competency among 9th Grade Students in Relation to their Self Perception. *International Journal of Scientific Research in Science and Technology*, 4(2), 665-667.
- Shaffer, D.R. (2000). *Social and personality development (4th ed.)*. Wadsworth.
- Western Australian Department of Education. (2018). *Domain Guide: Social Competence*. <https://www.education.sa.gov.au/docs/early-years/aedc/aedc-sa-domain-guide-social-competence.pdf>
- Zhukova, O. A. (2018). Social competence: the components and the functions. *International Academy Journal Web of Scholar*, 9(27), 22-29. https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/30092018/6125
- Zwaans, A., Van Der Veen, I., Volman, M., & Ten Dam, G. (2008). Social competence as an educational goal: The role of the ethnic composition and the urban environment of the school. *Teaching and teacher education*, 24(8), 2118-2131.